

Význam mokradí

Projekt Interreg Slovensko - Česko „Zpracování
společné strategie předcházení vysychání
vodních zdrojů“

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Slovensko – Česko

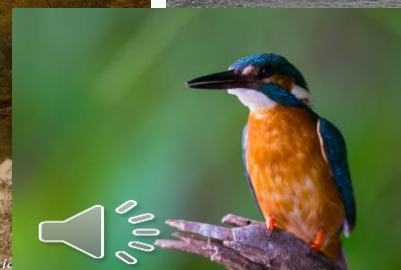
Spracoval: Emília Kholová, Ján Korňan, Martina Úradníková

Foto: P. Drengubiak, M. Hulík, E. Kholová, J. Korňan

Čo je mokrad' ?

- miesto, kde je voda trvalo alebo sezónne na povrchu alebo priamo pod povrchom pôdy,
- mokrade môžu byť prirodzené alebo umelo vytvorené,
- medzi mokrade patria napríklad:
  - vodné toky,
  - jazierka a tône,
  - močiare,
  - prameniská,
  - podmáčané lúky,
  - rašeliniská (slatiny a vrchoviská).

Typy mokradí

Kritérium	Močiar	Tôň	Podmáčaná lúka	Rašelinisko
Definícia	Trvalo alebo sezónne podmáčaný pozemok s typickou mokradnou vegetáciou.	Stojatá voda, menšia alebo dočasná často odpojená od toku.	Lúka, kde je voda dlhodobo vlhká. Voda sa objavuje sezónne.	Mokrú pôdu s nahromadenou rašelinou. Vzniká pomaly, často v kyslom a chudobnom prostredí.
Voda	Trvalo alebo periodicky pod hladinou pôdy, nemusí byť viditeľná	Viditeľná na povrchu, stojatá. Môže byť dočasná.	Pôda je vlhká, niekedy mierne podmáčaná. Povrchová voda zriedkavejšia.	Voda je často nad povrchom alebo v rašelinovej vrstve. Pôda veľmi vlhká.
Vegetácia	Typická močiarna: trstina, ostrica, rašeliník.	Okrajová alebo pobrežná vegetácia, väčšinou nie typická močiarna.	Trávnatá, vlhkomilná vegetácia. Menšie množstvo typických močiarov.	Špecifické rastliny rašelinísk: rašeliníky, borovice rašeliniskové, niektoré orchidey.
Ekologická funkcia	Zadržiavanie vody, filtrácia, habitat pre obojživelníky, hmyz, vtáctvo.	Odpočinok pre vtáky, priestor pre ryby, lokálne zadržiavanie vody.	Zadržiavanie vody, pastva, podpora biodiverzity, habitat pre obojživelníky.	Kumulácia uhlíka, habitat vzácných a ohrozených druhov, stabilizácia pôdy.
Trvanie vody/vlhkosti	Trvalé alebo sezónne podmáčanie.	Dočasná alebo kolísavá hladina.	Sezónne vlhká, väčšinou počas jari a po dažďoch.	Trvalo vlhká pôda, často zaplavovaná alebo permanentne podmáčaná.

Mokrad' je zákonne ukotvená

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
- mokrad' územie s močiami, slatinami alebo rašeliniskami, vlhká lúka, prírodná tečúca voda a prírodná stojatá voda vrátane vodného toku a vodnej plochy s rybníkmi a vodnými nádržami,
- Ramsarský dohovor o mokradiach je najvýznamnejšia medzinárodná dohoda zameraná na ochranu mokradí. Bol prijatý 2. februára 1971 v iránskom meste Ramsar a jeho cieľom je ochrana a rozumné (udržateľné) využívanie mokradí na celom svete.

Dôležitosť mokradí

- zadržiavajú vodu v krajine,
- sú centrom biodiverzity,
- sú biotopom špecifických spoločenstiev, ktoré sa inde nevyskytujú
- sú domovom vzácných druhov rastlín, živočíchov, húb a mikroorganizmov,
- rašeliniská sú významným úložiskom uhlíka,
- chránia pred povodňami,
- filtrujú znečistenie.

Funkcia mokradí

Environmentálna funkcia

- ochrana čistoty vôd,
- odstraňovanie nadmernej koncentrácie živín z pôdy,
- čistenie vody od chemického a organického znečistenia,
- zachytávanie sedimentov,
- produkcia biomasy a kyslíka,
- zadržiavanie vody v pôde.

Socioekonomická funkcia

- protipovodňová ochrana,
- protierózna ochrana,
- zásobovanie vodou,
- produkcia dreva, sena a rákosia,
- pastviny pre ovce a dobytok,
- rybolov a poľovníctvo,
- rekreácia,
- vzdelávanie a osвета.

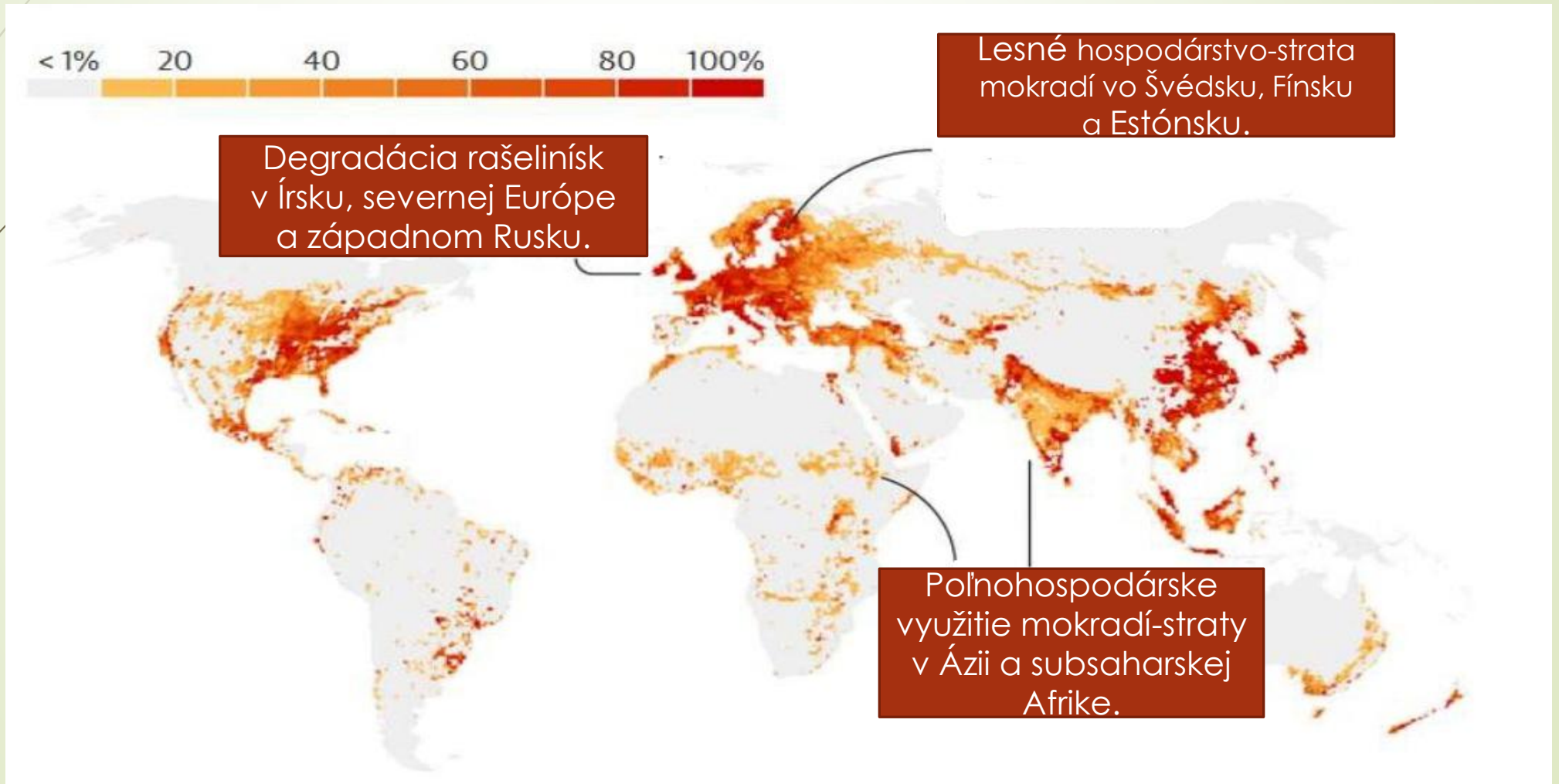
Hlavné príčiny úbytku mokradí

- regulácia riek (narovnávanie tokov),
- odvodňovanie pôdy (meliorácie),
- Poľnohospodárstvo,
- výstavba miest a infraštruktúry,
- ťažba surovín z mokradí (rašelina, štrk),
- znečistenie s nevratnými účinkami,
- ničenie pobrežných stanovišť,
- rozvoj turizmu a rekreácií,
- nevhodný management lesov.

Strata mokradí sústredená v USA, Európe a Číne

Strata rozlohy mokradí, 1700-2020

Úbytok mokradí v ČR a SR 1926 – 2026 (grafická schéma)

➤ Česká republika

Polabíe
70-90% úbytok

Sever Čiech
40-70% úbytok

Južná Morava
40-70% úbytok

Haná
10-40% úbytok

Šumava
zachované

➤ Slovenská republika

Podunajská nížina
70-90%úbytok

**Východoslovenská
nížina**
70-90%úbytok

Považie
40_70% úbytok

Košice
10-40% úbytok

Tatry/Orava
zachované

Úbytok mokradí v Českej republike a na Slovensku (2000 – 2026)

< 1% 20 40 60 80 100%

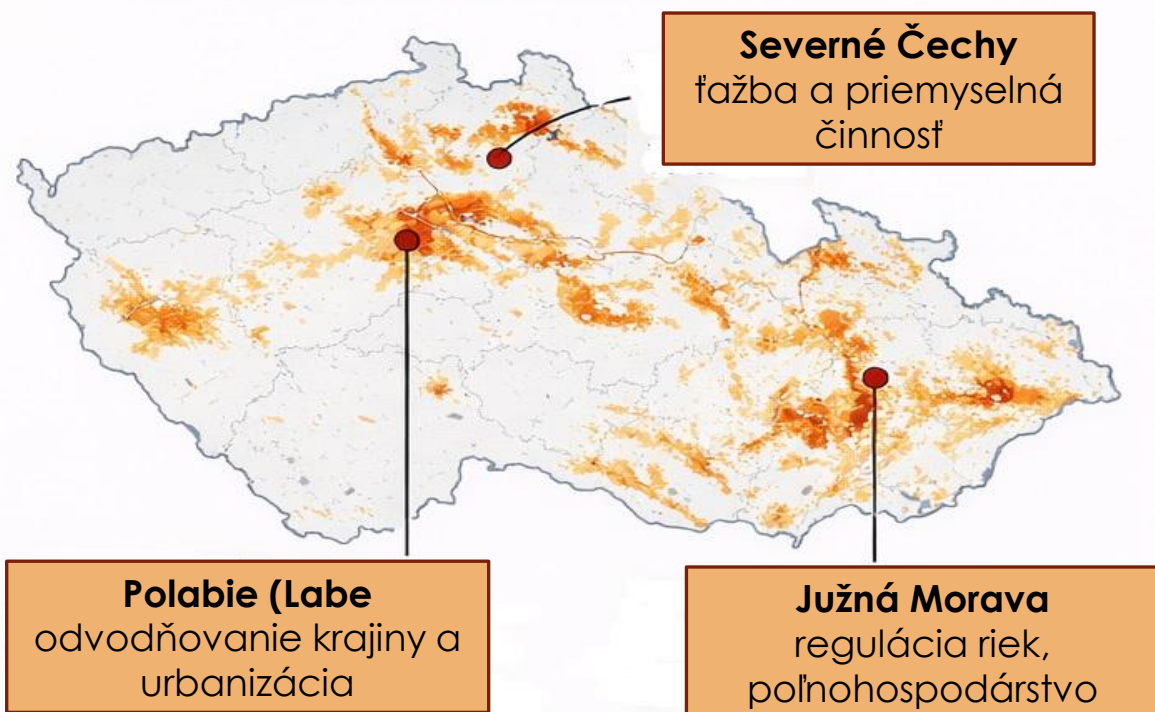

Interreg

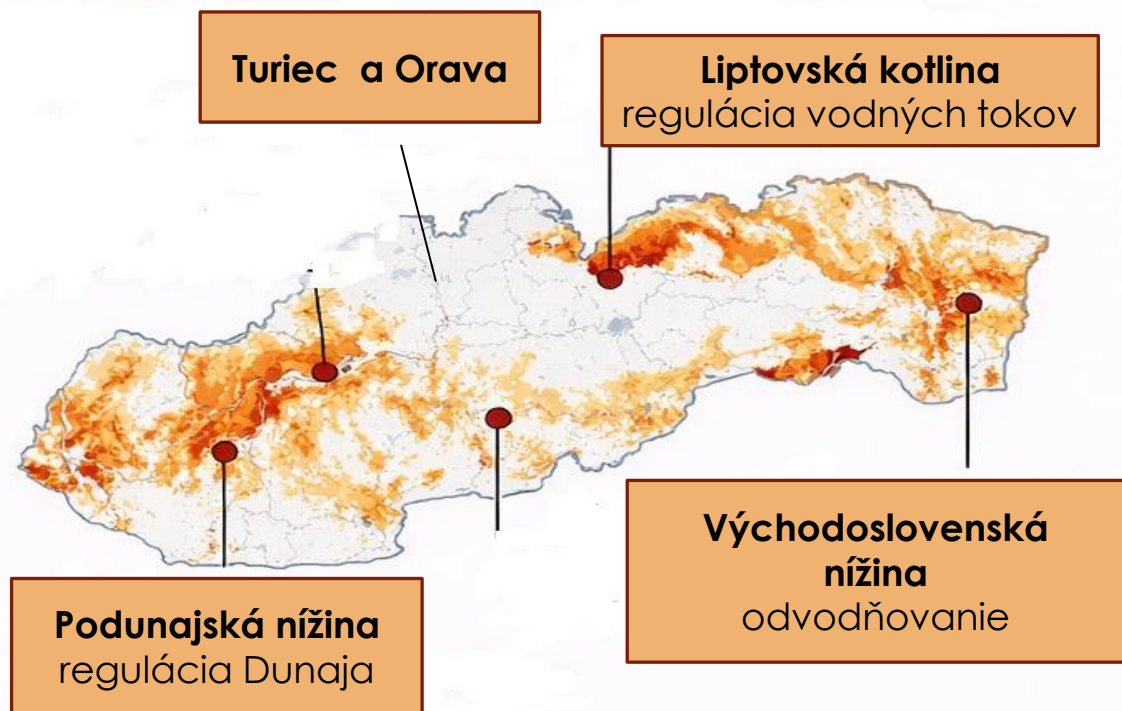

Slovensko – Česko

Úbytok mokradí v Českej republike (2000 – 2026)

Úbytok mokradí na Slovensku (2000 – 2026)

< 1% 20 40 60 80 80 100% úbytku mokradí

Spôsob obnovy/ochrany mokradí v ČR a SR

Oblasť	Kľúčové slová	Príklady ČR/SR
Hydrológia	Obnova tokov a zadržiavanie vody.	Olomoucky kraj, Zlínsky kraj, Třeboňská pánev/ Kysuce, Rajecká kotlina, Poloniny.
Vegetácia	Výsadba pôvodných rastlín, odstránenie invazívnych druhov.	CHKO Litovelské Pomoraví/Zemplínska šírava.
Biodiverzita	Chránené územia, monitoring druhov.	Šumava/Dunajské luhy.
Rašeliniská a slatiny	Zadržiavanie vody, obnova rašeliny.	Rašelinisko Třeboň/Slatiny Polonín.
Vzdelávanie a participácia	Verejné kampane, zapojenie dobrovoľníkov.	ČSOP projekty/Dobrovoľnícke akcie.

Revitalizácie vodných nádrží Střítežík a Hrachovec (ČR)

Interreg Spolufinancovaný
Európskou úniou
Slovensko – Česko

Obnova mokradí pri obci Hrachovec (ČR)

- revitalizácia degradovanej mokrade s cieľom vrátiť vodu do krajiny.
- zadržiavanie vody,
- podpora biodiverzity.
- edukačný význam.

Lokalita Střítežík (ČR)

- ▀ lokalita významného biotopu v blízkosti Hrachovca,
- ▀ prirodzený priestor pre zadržiavanie vody,
- ▀ podpora miestnej diverzity (obojživelníka, mokradná vegetácia).

Lokalita Střítežík (ČR)

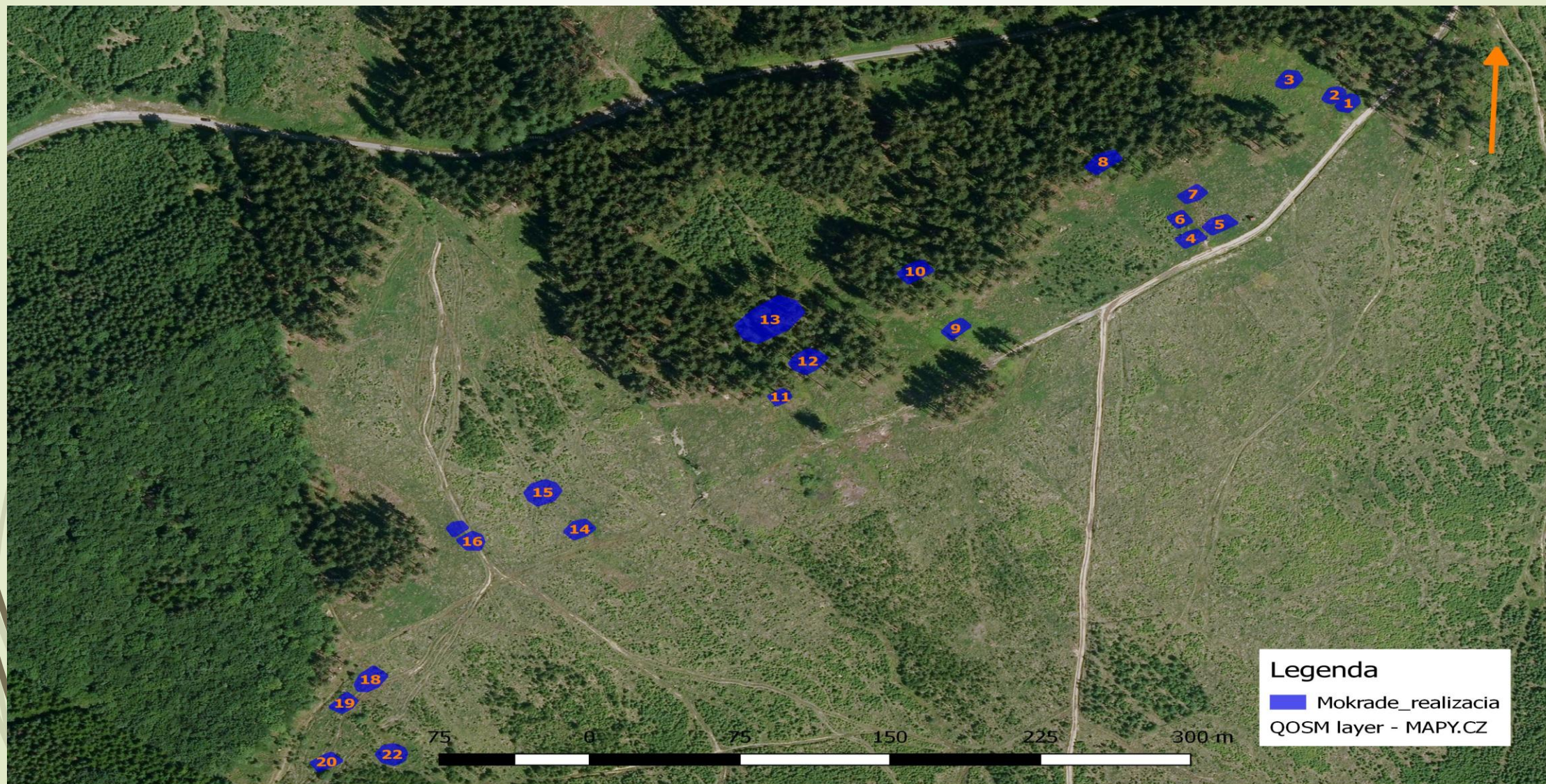

Revitalizácia mokradí v Žilinskom kraji (SR)

Mapa navrhovaných opatrení – Vartovka (k.ú. Raková)

Realizácia vodných nádrží na lokalite Vartovka – Raková

Jazero Sihoť v k. ú. Predmier (okr. Považská Bystrica)

- umelo vytvorené jazero,
- miesto výskytu chránených, ohrozených druhov obojživelníkov a rastlín (mlok karpatský, ropucha bradavičnatá...).

Vzácné druhy prechodných rašelinísk a slatín

Kľukva močiarna (*Oxycoccus palustris*)

Rosička okrúhlolistá (*Drosera rotundifolia*)

Pupkovník obyčajný (*Hydrocotyle vulgaris*)

Plavúnec zaplavovaný (*Lycopodiella inundata*)

Rastliny mezofilných a vlhkých biotopov

Vstavač mužský
(*Orchis mascula*)

Pavstavač hlavatý
(*Trausteinera globosa*)

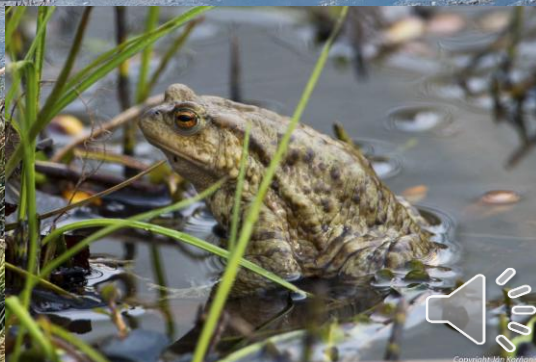
Vstavačovec Fuksov
(*Dactylorhiza fuchsii*)

Mečík strechovitý
(*Gladiolus imbricatus*)

Život mokradí (nádrže, jazierka, tône)

Vodné toky

Vlhké a podmáčané lúky, rašeliniská

Svrčinovec u Liščáka – bobria hrádza

Degradácia mokradí spôsobená ľudskou aktivitou

- splachy hnojív a pesticídov,
- zavážanie mokradí stavebným a komunálnym odpadom,
- následné rozšírenie invázných rastlín- sumach pálkový, netýkavka kráľovská, bolševník obrovský..

Znečisťovanie tokov

(Rudinský potok pri sútoku s Kysucou)

Nelegálna skládka so zničenými brehovými porastami, biotopmi národného významu a biokoridorom regionálneho významu v Krásne nad Kysucou.

Likvidácia mokradí

Nelegálne zasypávanie mŕtveho
ramena Váhu v k. ú. Predmier

Nelegálna skládka so zničenými
brehovými porastami, biotopmi
národného významu a biokoridorom
regionálneho významu v Krásne
nad Kysucou.

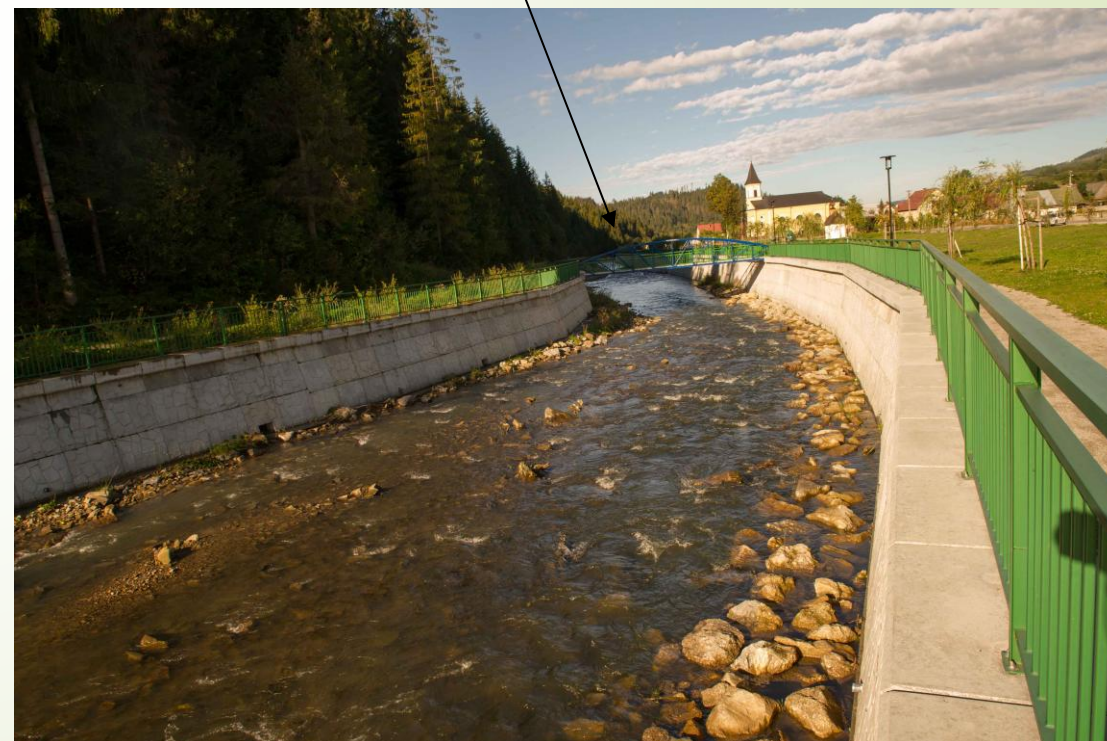

Tok rieky Bystrica

**Tok rieky Bystrica pred
zásahom.**

**Tok rieky Bystrica –regulačný
kanál (obec Nová Bystrica)**

Nevhodné technické zásahy a regulácie vodných tokov

Bezohľadná regulácia potoka Rieky v Čadci

Záchrana mokradí – naše priority

- **klúčový ekosystém** – mokrade zabezpečujú biodiverzitu, reguláciu vodného režimu a mitigáciu klimatických zmien,
- **ohrozené antropogénnou aktivitou** – odvodňovanie, znečistenie a invázne druhy spôsobujú degradačný úbytok.
- **rekultivácia je realizovateľná** – reštaurácia hydrologických procesov, eradikácia inváznych druhov a koordinovaná transnacionálna spolupráca môžu signifikantne urýchliť regeneráciu ekosystému,
- **budúca paradigma** – interdisciplinárna synergia odborníkov, samospráv a občianskej spoločnosti je nevyhnutná pre zabezpečenie udržateľnosti mokradí a kontinuity ich ekosystémových služieb.
- **„Obnovme mokrade – zachovajme život.“**

Ďakujeme za pozornosť

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Slovensko – Česko

Bezplatná publikácia

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie.

